

Γιάννης Πραντσίδης (επιμ.)

Όψεις λαϊκού πολιτισμού της Ανατολικής Ρωμυλίας:

ΜΟΥΣΙΚΗ, ΧΟΡΟΣ, ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΙ CD

ΟΨΕΙΣ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΡΩΜΥΛΙΑΣ:
ΜΟΥΣΙΚΗ, ΧΟΡΟΣ, ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ

Ιωάννης Πραντσίδης (επιμ.)

**ΟΥΕΙΣ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΡΩΜΥΛΙΑΣ:
ΜΟΥΣΙΚΗ, ΧΟΡΟΣ, ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ.

ΧΟΡΗΓΟΙ
της σειράς ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΡΩΜΥΛΙΑΣ

Ανώνυμος, πολιτικός μηχανικός, Αιγίνιο Περίας

Ανώνυμος, κτηματίας, Αιγίνιο Περίας

Πασχάλης Ιω. Κισσούδης, επίτιμος νομικός σύμβουλος του Κράτους, Αιγίνιο Περίας

Ν. Π. Τερζής, ομότιμος καθηγητής Α.Π.Θ., Αιγίνιο Περίας

Γιάννης Μηνοῦδης, επίτιμος πρόεδρος της ΠΟΣΑΡ, Τρίκαλα Ημαθίας

Δήμος Ι. Γκανίδης, πρώην δήμαρχος Θεσσαλιώτιδος, γεωπόνος-επιχειρηματίας, Νέο Μοναστήρι Φθιώτιδας

Αγροτικός Συνεταιρισμός Νέου Μοναστηρίου, (Δ.Σ.: Γιάννης Στεργίου, Καμπουρούδης Χρήστος, Γιαντσίδης Δημήτρης, Νταγολούδης Χρήστος, Καλτσάς Ευριπίδης), Νέο Μοναστήρι Φθιώτιδας

Νικόλαος Γ. Βλαϊκίδης, επιχειρηματίας, Αιγίνιο Περίας

Τούλα Ν. Μαλαμίδου, συνταξιούχος (μνήμη Παρασκευά Ν. Μαλαμίδα), Αιγίνιο Περίας

Λαμπρινή Μ. Παπάζογλου, τραπεζοϋπάλληλος, Αιγίνιο Περίας

Θ. Ε. Μουτσίσης, εκπαιδευτικός, Θεσσαλονίκη

© 2017

ISBN: 978-960-599-174-6

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

Παναγίας Δεξιάς 7

546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ: 2310.200376 – 2310.200367

Fax: 2310.200395

info@kyriakidisedititions.gr

www.kyriakidisedititions.gr

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Πάντως, κατά το Ν. 2121/1993 και τη διεθνή σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο (ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο), τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλογικό Σημείωμα	7
Πρόλογος του επιμελητή της έκδοσης	9
Βεργέτη Μαρία, <i>Ο πολιτισμός ως στοιχείο ισχυροποίησης της ανατολικο-ρωμυλιώτης ταυτότητας στον ελλαδικό χώρο</i>	11
Πασόπουλος Στράτος, <i>Το καβάλι και ο ρόλος του στην παράδοση της Ανατολικής Ρωμυλίας</i>	19
Σταυρίδης Θάνος, <i>Το ακορντεόν και η τεχνική του στις κομπανίες των ανατολικορωμυλιωτών στην Ελλάδα</i>	27
Καϊμάκης Ιωάννης, <i>Τύποι μουσικοποιητικών δομών στα τραγούδια της Ανατολικής Ρωμυλίας (Β. Θράκης)</i>	39
Σαρρής Χάρης, <i>Αναζητώντας την «τέλεια» γκάιντα</i>	53
Λυτούδης Παύλος, <i>Το δρώμενο της ρουμπάνας και η χορευτική του υπόσταση όπως μεταφέρθηκε από τους Μοναστηριώτες πρόσφυγες της Ανατολικής Ρωμυλίας</i>	71
Λάντζος Βασίλης, <i>Ο χορός στην παράδοση των Κωστιλήδων: Το παράδειγμα του πανηγυρισμού στο φαράγγι του Βλαχόβου</i>	77
Πραντσίδης Ιωάννης, <i>Η ενότητα της μουσικοχορευτικής Παράδοσης της Θράκης όπως αυτή καταδεινύεται μέσα από την εξέταση τριών χωριών- του Καβακλί της Μπάνας και των Ασβεστάδων</i>	89
Λουτζάκη Ρένα, <i>Τα «ζωναράδικα» ως μέσο διατήρησης της χορευτικής ταυτότητας των Νεομοναστηριωτών: με αφορμή μια κασέτα με «βουργάρικα τραγούδια»</i>	99
Μελίδου-Κεφαλά Νέλλη, <i>Παραδοσιακές ενδυμασίες της Θράκης- βασικά χαρακτηριστικά</i>	113
Πραντσίδης Ιωάννης – Πραντσίδου Βασιλική, <i>Οι φορεσιές του Καβακλί</i>	131
Ηχητικά παραδείγματα από την εισήγηση του Γιάννη Καϊμάκη, Καθηγητή του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ.	169
Ηχητικά παραδείγματα από την εισήγηση του Θάνου Σταυρίδη, πτυχιούχου Τμήματος Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ., Καθηγητή ακορντεόν στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής μουσικής Άρτας	175

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΙΣΧΥΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΡΩΜΥΛΙΩΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Βεργέτη Μαρία.

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Δημοκρατείου Παν/μίου Θράκης

Ατομική και συλλογική ταυτότητα

Η κοινωνική πραγματικότητα της συλλογικής ταυτότητας περιλαμβάνεται στα αντικείμενα έρευνας των κοινωνικών επιστημών που παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Υπάρχει σημαντική διεθνής βιβλιογραφία που προσεγγίζει το γνωστικό αντικείμενο της συλλογικής ταυτότητας ακολουθώντας ιδιαίτερη οπτική και μεθοδολογία.

Ο κοινωνικός εαυτός διαμορφώνεται από τις ταυτότητες των ομάδων ένταξής του. Ο άνθρωπος διαμορφώνει και συνειδητοποιεί την προσωπικότητά του μέσα σε πλέγματα σχέσεων. Η συνείδηση του «εγώ» αποκτάται μέσα από το «εσύ». Όπως αναφέρει η Χ. Κωνσταντοπούλου, η ανθρώπινη ιστορία είναι μια «ιστορία» ορίων και προσδιορισμών της σχέσης με τους «άλλους». Ο τρόπος κατανόησης του «άλλου» προσδιορίζει την επικοινωνιακή δομή μιας κοινωνίας, αφού η ταυτότητα βρίσκεται στο επίκεντρο της διαλεκτικής του ενός και του πολλαπλού, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για ένα «φαντασιακό αντικείμενο», όπως «φαντασιακά» είναι όλα τα πολιτισμικά στοιχεία.¹

Η Κ. Woodward θεωρεί την ατομική ταυτότητα ως τη διαδικασία κατά την οποία αναγνωρίζουμε στους εαυτούς μας έναν ιδιαίτερο αυτοπροσδιορισμό, σκεφτόμαστε δηλαδή ότι «αυτό είμαι».² Η ένταξη του ατόμου σε κοινωνικές ομάδες προκύπτει από την ανάγκη του να ταυτιστεί με κάποιους. Όπως αναφέρει ως παράδειγμα η Κ. Woodward, αν συναντήσετε κάποιον με σήμα στην μπλούζα που δηλώνει μια ομάδα, έναν οργανισμό στον οποίο ανήκετε και εσείς, αυτό σημαίνει ότι μοιράζεστε την ίδια συλλογική ταυτότητα. Ή φανταστείτε ότι ταξιδεύετε στο

1. Χρυσούλα Κωνσταντοπούλου, «Εισαγωγή: Αναφορά στην Έννοια και στις Όψεις των Σύγχρονων Αποκλεισμών», στο επιμ. Χρ. Κωνσταντοπούλου, Δ. Γερμανός, Λ. Μαράτου-Αλιπράντη και Θ. Οικονόμου, *Εμείς και οι Άλλοι: Αναφορά στις Τάσεις και στα Σύμβολα* (Αθήνα: Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδανός, 2000), 11-13.

2. Kath Woodward, "Questions of Identity", in ed. Kath Woodward, *Questioning Identity: Gender, Class, Ethnicity*, 2nd ed. (London: Routledge, 2004-Taylor & Francis e-Library, 2008), 19.

εσωτερικό της χώρας σας π.χ. με ένα τρένο και κάποιος διαβάξει μια τοπική εφημερίδα από τον τόπο που γεννηθήκατε. Αμέσως ανοίγεται συζήτηση με αναφορές σε κοινές εμπειρίες. Αυτό δείχνει μια στιγμή αναγνώρισης με κάποιον που έχετε κάτι κοινό και μοιράζεστε μια ταυτότητα μαζί του. Συνεπώς η ταυτότητα ορίζεται από την ομοιότητα με τους ανθρώπους που είναι σαν εμάς και από τη διαφορά με αυτούς που δεν είναι.³

Η ατομική ταυτότητα είναι ο ιδιαίτερος αυτοπροσδιορισμός που απαντά στο ερώτημα «ποιος είμαι και ποιος δεν είμαι, τι είμαι και τι δεν είμαι». Αυτός όμως ο τρόπος αναγνώρισης του εαυτού καθορίζεται αφενός από το συναίσθημα ταύτισης με τα μέλη των ομάδων ένταξης και αφετέρου από τη συλλογική δράση.

Όπως αναφέρει ο R. Jenkins όσον αφορά τον καθορισμό της ταυτότητας, το ατομικά μοναδικό και το συλλογικά κοινό μπορούν να γίνουν κατανοητά ως παρόμοια. Το ατομικό και το συλλογικό είναι συστηματικά αλληλένδετα. Ο καθορισμός τη συλλογικής και ατομικής ταυτότητας συντελείται μόνο μέσω της αλληλόδρασης.⁴ Ο R. Jenkins ονομάζει «κόσμο των ανθρώπων» αυτό που ο W. Mills αποκαλεί «κοινωνία» και είναι το σημείο όσμωσης του ατομικού και του συλλογικού.⁵

Διαδικασίες διαμόρφωσης συλλογικής ταυτότητας

Η συλλογική ταυτότητα απαντά στο ερώτημα «ποιος είναι και ποιος δεν είναι μέλος της ομάδας, τι χαρακτηρίζει και τι δεν χαρακτηρίζει την ομάδα». Σύμφωνα με τη Μ. Βεργέτη η συλλογική ταυτότητα χαρακτηρίζεται από δύο διαστάσεις που βρίσκονται σε διαλεκτική σχέση. Η πρώτη διάσταση αφορά το συναίσθημα θετικής ταύτισης των μελών της ομάδας. Η δεύτερη αναφέρεται στις μορφές δράσης που πηγάζουν από την ένταξη στην ομάδα. Οι δύο διαστάσεις ορίζουν το περιεχόμενο της ταυτότητας. Η ταυτότητα είναι δυναμικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό φαινόμενο. Η μετεξέλιξη της πραγματοποιείται στο πλαίσιο της διαλεκτικής σχέσης της ομάδας με τον κοινωνικό της περίγυρο. Αυτό σημαίνει ότι η ταυτότητα αλλάζει συνεχώς, και το περιεχόμενο της ταυτότητας μπορεί να διαφέρει από γενιά σε γενιά. Η αλλαγή της ταυτότητας σημαίνει αλλαγή στα πολιτιστικά στοιχεία ή αλλαγή στην κοινωνική οριοθέτηση της ομάδας ή και τα δύο.⁶

Ο Δ. Τσαούσης αναφέρει ότι η συλλογική ταυτότητα ενός κοινωνικού συνόλου δε διαμορφώνεται μόνο μέσα από τις κοινές εμπειρίες στις οποίες εκτίθεται μια δεδομένη στιγμή και περίοδο το σύνολο αυτό, αλλά και μέσα από έναν ορισμένο

3. Woodward, *Questioning Identity*, 6-7.

4. Richard Jenkins, *Κοινωνική Ταυτότητα*, μτφ. Κατερίνα Γεωργοπούλου (Αθήνα: Σαββάλας, 2007), 43.

5. Jenkins, *Κοινωνική Ταυτότητα*, 43-44.

6. Μαρία Κ. Βεργέτη, *Από τον Πόντο στην Ελλάδα: Διαδικασίες διαμόρφωσης μιας εθνοτοπικής ταυτότητας*, 2η έκδ. (Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη, 2000), 23-58.

τρόπο πρόσληψης της κοινωνικής πραγματικότητας και προσδιορισμό της ατομικής κι συλλογικής δράσης.⁷

Συλλογικές ταυτότητες στον ελλαδικό χώρο

Για τον ελληνικό πληθυσμό η τοπική ταυτότητα αποτελεί καθολικό φαινόμενο. Η συλλογική ταυτότητα δηλώνει τη συνείδηση των Ελλήνων από συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ότι συνδέονται μεταξύ τους και αποτελούν μια πολιτισμικά ευδιάκριτη κοινωνική ομάδα.⁸

Στον ελλαδικό χώρο παρουσιάζεται η ιδιαιτερότητα να υπάρχουν πληθυσμοί με ελληνική εθνική ταυτότητα (Πόντιοι, Θρακιώτες βόρειας και ανατολικής Θράκης, Σμυρνιοί κ.α.), οι οποίοι χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα τοπικά πολιτισμικά πρότυπα, αλλά έχουν αποκοπεί από τον γεωγραφικό χώρο καταγωγής τους. Η συλλογική ταυτότητα που διακρίνει αυτούς τους ελληνικούς πληθυσμούς δεν είναι εθνική ή εθνοτική, γιατί οι πληθυσμοί αυτοί αποτελούν τμήμα ευρύτερου έθνους, του ελληνικού έθνους, και δεν είναι απλά τοπική, γιατί έχει χαθεί ο γεωγραφικός χώρος αναφοράς. Δημιουργείται λοιπόν μια σειρά από ερωτήματα που αφορούν στις αιτίες και συνθήκες διαμόρφωσης και μετεξέλιξης αυτής της ιδιαίτερης συλλογικής ταυτότητας στον ελλαδικό χώρο κατά το χρονικό διάστημα που ακολουθεί την «εθελούσια» ή τη βίαιη μετανάστευση και εγκατάσταση στο ελληνικό κράτος στις τρεις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα.⁹ Υπάρχουν επίσης ερωτήματα για το περιεχόμενο της ταυτότητας, την πορεία εξέλιξής της, τους παράγοντες δημιουργίας και ισχυροποίησής της στις νεότερες γενιές που έχουν γεννηθεί στο ελληνικό κράτος και τη σχέση της με την ευρύτερη εθνική ταυτότητα.

Η συλλογική ταυτότητα των Ελλήνων από την ανατολική Ρωμυλία

Οι Ανατολικορωμυλιώτες ανήκουν στον οικουμενικό ελληνισμό. Προέρχονται από έναν γενέθλιο χώρο, όπου γνώρισαν μεγάλη ακμή για αιώνες ελληνικά πολιτισμικά πρότυπα. Η μαζική εγκατάσταση στην Ελλάδα αρχίζει στις αρχές του εικοστού αιώνα. Οι τοπικές κοινότητες διαλύονται βάσει διεθνών συνθηκών που ρυθμίζουν διαδικασίες μετανάστευσης, η οποία χαρακτηρίζεται «εθελούσια» στα έγγραφα των διακρατικών συμφωνιών. Η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Οι δι-

7. Τσαούσης, «Προλογικό σημείωμα», στο Μαρία Κ. Βεργέτη, *Από τον Πόντο στην Ελλάδα*, 14.

8. Βεργέτη, *Από τον Πόντο στην Ελλάδα*, 52-53.

9. Το ελληνικό κράτος, παρά την αρχική του πρόθεση και προγραμματισμό, δεν κατόρθωσε να εγκαταστήσει τους πρόσφυγες σύμφωνα με τον τόπο καταγωγής τους. Το αποτέλεσμα είναι η ανυπαρξία, εκτός από λίγες εξαιρέσεις, νέου κοινού γεωγραφικού χώρου αναφοράς, όπου θα μπορούσαν να μετεξελιχθούν τα διακριτικά, τοπικά, πολιτισμικά πρότυπα χωρίς την παρέμβαση διαδικασιών αφομοίωσης από την περιβάλλουσα κοινωνία.

ωγμοί που προηγούνται, οι συνθήκες της φυγής, τα δύσκολα πρώτα χρόνια της εγκατάστασης αποτελούν βιώματα που δεν ξεχνά και δεν θέλει να ξεχάσει η πρώτη γενιά. Διασώζει και μεταδίδει στις γενιές που γεννιούνται στον ελληνικό χώρο μαζί με τον ιδιαίτερο πολιτισμό τη μνήμη του τόπου και του ξεριζωμού.

Οι όψεις πολιτισμού όπως το τραγούδι, η μουσική, ο χορός και η ενδυμασία αποτελούν στοιχεία συλλογικής ταυτότητας. Το περιεχόμενο της ταυτότητας είναι η απάντηση στο ερώτημα «ποιοί είναι και τι είναι τα μέλη της ομάδας;» και ο ιδιαίτερος πολιτισμός καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο. Η σημαντικότητα των πολιτισμικών προτύπων μπορεί να διαφέρει τόσο στο είδος του προτύπου (για παράδειγμα στην τρίτη γενιά η γλώσσα μπορεί να μην είναι τόσο σημαντική όσο ο χορός για την ένταξη στην ομάδα) αλλά και στο βαθμό που συγκεκριμένο πολιτισμικό πρότυπο ενισχύει την κοινωνική συνοχή της ομάδας.

Υπάρχουν πολλά ερωτήματα που αφορούν τις αιτίες και συνθήκες διαμόρφωσης και μετεξέλιξης αυτής της ιδιαίτερης συλλογικής ταυτότητας των Ελλήνων ανατολικορωμυλιώτικης καταγωγής στον ελλαδικό χώρο. Από το 2007 έχει ξεκινήσει μια έρευνα σε εθνικό επίπεδο στους τόπους εγκατάστασης ανατολικορωμυλιωτών. Κύριο μεθοδολογικό εργαλείο είναι οι ιστορίες ζωής. Οι συμμετέχοντες είναι άτομα δεύτερης και τρίτης γενιάς που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν σε περιοχές με σημαντική πληθυσμιακή συγκέντρωση όπως στην Αίγειρο Ροδόπης, στα Κουφάλια Θεσσαλονίκης και στο Αιγίνειο Πιερίας και σε περιοχές με λίγο και διεσπαρμένο πληθυσμό όπως στην Αθήνα. Η ερευνητική διαδικασία βασίζεται επίσης στη μελέτη αρχείων, σε συνεντεύξεις με εκπροσώπους κρατικών φορέων και κοινωνικών οργανώσεων και σε συμμετοχική παρατήρηση. Η έρευνα έχει ολοκληρωθεί στην Αίγειρο Κομοτηνής και κάποια από τα συμπεράσματα έχουν ήδη δημοσιευτεί.¹⁰ Στο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζονται συμπεράσματα που αφορούν τη σημαντικότητα του πολιτισμού στη διαμόρφωση και ισχυροποίηση της ταυτότητας των δύο συγκεκριμένων γενεών.

Η μνήμη της Ανατολικής Ρωμυλίας κατέχει σημαντική θέση στη διαμόρφωση της ανατολικορωμυλιώτικης ταυτότητας των γενεών που έχουν γεννηθεί στο ελληνικό κράτος. Η οικογένεια και η κοινότητα είναι σημαντικοί παράγοντες ισχυροποίησης της κοινωνικής συνοχής. Η οικογένεια λειτουργώντας ως μηχανισμός κοινωνικής αναπαραγωγής μεταβιβάζει στις νεότερες γενιές τον διακριτό πολιτισμό και τη μνήμη του τόπου καταγωγής. Η κοινότητα διευρύνει τον κύκλο προστασίας που παρέχει η οικογένεια.

10. Μαρία Βεργέτη, «Η Δεύτερη Γενιά των Προσφύγων από το Καβακλί της Ανατολικής Ρωμυλίας στην Ελλάδα: Η Περίπτωση της Αιγείρου Ροδόπης», στο επιμ. Παύλος Αλμπανούδης, *Ανατολική Ρωμυλία (Βόρεια Θράκη): Ιστορία και Πολιτισμός* (Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη, 2009), 275-291.

Τα διακριτά πολιτισμικά πρότυπα χαρακτηρίζουν κυρίως το περιεχόμενο της ταυτότητας της δεύτερης γενιάς, αλλά και της τρίτης γενιάς στη βόρεια Ελλάδα σε χώρους με συγκεντρωμένο και σημαντικό σε μέγεθος πληθυσμό. Ακόμη και σε περιοχές με διεσπαρμένο πληθυσμό ο ιδιαίτερος πολιτισμός διατηρείται και μεταδίδεται στις νεότερες γενιές. Με τον όρο ιδιαίτερος πολιτισμός δεν εννοούμε μόνο την μουσική και τον χορό, αλλά και κάθε στοιχείο του καθημερινού τρόπου ζωής. Αντιπροσωπευτικό είναι το ακόλουθο κείμενο που προέρχεται από την αφήγηση ζωής μιας ανατολικορωμυλιώτισσας δεύτερης γενιάς:

«Για μένα το χωριό που γεννήθηκα και μεγάλωσα, παρά το ότι δεν είναι αμιγώς ανατολικορωμυλιώτικο, είναι η Ανατολική Ρωμυλία της ψυχής μου. Ο τρόπος ζωής είχε ακριβώς μεταφερθεί από εκεί στο Μικρό Μοναστήρι. Και ότι κενό υπήρχε το κάλυπταν οι αναμνήσεις και οι διηγήσεις των μεγάλων. Μιλούσαμε καβακλιώτικα, χαιρόμασταν με τα έθιμά μας. Η κοινότητα λειτουργούσε σαν μια μεγάλη οικογένεια. Ο ένας βοηθούσε τον άλλο, τον προστάτευε, χαιρόταν με τη χαρά του. Τα παιδικά και εφηβικά μου χρόνια φώτισαν οι χοροί την Κυριακή μετά την εκκλησία στην πλατεία του χωριού, τα κουρμπάνια, οι "μιτζιές και σιντιάνκις", δηλαδή οι συγκεντρώσεις πότε στο ένα σπίτι πότε στο άλλο. Το καλοκαίρι συνήθως οι συγχωριανοί καθάριζαν καλαμπόκια στο φεγγαρόφωτο. Αγόρια και κορίτσια έλεγαν ανέκδοτα, τραγουδούσαν, αγαπιόντουσαν. Παρόμοια, τα φθινοπωρινά βράδια συγκεντρώνονταν σε κάποια αυλή, έπαιρναν τις ρόκες και έπλεκαν ή έκαναν άλλες δουλειές και τραγουδούσαν. Ο νους και η καρδιά μας ένωσαν σε μια πατρίδα το Μικρό Μοναστήρι της Μακεδονίας και το Καβακλί της Ανατολικής Ρωμυλίας. Η ταυτότητά μας είναι ο πολιτισμός μας: οι αρχές με τις οποίες μας μεγάλωσαν οι γονείς μας, η γλώσσα μας, η θρησκεία, τα τραγούδια, τα φαγητά, τα έθιμά μας. Ευτυχώς ήδη από τα τέλη του προηγούμενου αιώνα γίνεται προσπάθεια αναβίωσης κάποιων από τα έθιμά μας, που τις δεκαετίες του 1970 και του 1980 είχαν ατονήσει.»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Ανατολική Ρωμυλία

Αλμπανούδης, Παύλος Ι. *Το Γλωσσικό Ιδίωμα των Μοναστηριατών (Περιοχής Καβακλί) Ανατολικής Ρωμυλίας: Φωνητική - Μορφολογία (Κλίση, Παραγωγή, Σύνθεση) - Σύνταξη - Λεξιλόγιο - Ονοματολογία - Κείμενα*. Σειρά Βιβλιοθήκη Ανατολικής Ρωμυλίας 1. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη, 2014.

Βακαλόπουλος, Κωνσταντίνος Α. *Ο Ελληνισμός της Βόρειας Θράκης και του Θρακικού Ευξείνου Πόντου (μέσα από το Αρχείο Γκιουμουσγκερδάνη)*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη, 1995.

- Βαρβούνης, Μ. Γ. *Η Λαογραφική Φυσιογνωμία του Θρακικού Δήμου Αιγείρου*. Κομοτηνή: Δήμος Αιγείρου, 2004.
- Βεργέτη, Μαρία. «Η Δεύτερη Γενιά των Προσφύγων από το Καβακλί της Ανατολικής Ρωμυλίας στην Ελλάδα: Η Περίπτωση της Αιγείρου Ροδόπης». Στο Αλμπανούδης, Παύλος, επιμ. *Ανατολική Ρωμυλία (Βόρεια Θράκη): Ιστορία και Πολιτισμός*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη, 2009, 275-291.
- Ισχυρίδου, Μαρούλα. *Αίγειρος: Μια Νέα Πατρίδα Προσφύγων από την Ανατολική Ρωμυλία, την Ανατολική Θράκη και τον Πόντο*. Κομοτηνή: Δήμος Αιγείρου, 2010.
- Κοτζαγεώργη, Ξανθίπη, επιμ. *Οι Έλληνες της Βουλγαρίας: Ένα Ιστορικό Τμήμα του Περιφερειακού Ελληνισμού*. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, 1999.
- Μαλούχος, Γεώργιος Π. *Ο Μακεδονικός Αγώνας και τα Γεγονότα στη Θράκη 1904-1908. Αρχεία Γενικού Επιτελείου Στρατού 2 και 3*. 2η έκδ. Αθήνα: Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, 2014.
- Μηνούδη, Θεοδώρα Σπ. *Θράκη. Αντίλαλοι της Ανατολικής Ρωμυλίας: Ιστορία και Παραδόσεις του Ελληνισμού της Βόρειας Θράκης*. 2η έκδ. Αθήνα: Π.Χ. Πασχαλίδης, 2007.
- Παπαδάτης, Αριστείδης Ι. *Ιστορία - Αγώνες - Δίκαια του Ελληνισμού της Ανατολικής Ρωμυλίας*. Αθήνα, 1948.
- Παπασταϊκούδη, Κωνσταντίνα Σ. *Το Δημοτικό Τραγούδι της Ανατολικής Ρωμυλίας: Καβακλί, Μικρό και Μεγάλο Μοναστήρι*. Θεσσαλονίκη, 2013.
- Πραντσίδης, Γιάννης. *Από τη Θράκη του Ορφέα και του Διόνυσου: Σκοποί και Τραγούδια της Ανατολικής Ρωμυλίας (Βόρειας Θράκης)*. Αιγίνιο: Εκδοτική Αιγίνιου, αχρονολόγητο.
- Πραντσίδης, Γιάννης και Βάσω Πραντσίδη. «Οι Παραδοσιακές Φορεσιές του Καβακλί της Ανατολικής Ρουμυλίας (Βόρειας Θράκης)» *Ανατολική Ρωμυλία (Βόρεια Θράκη) 2* (Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2005): 9-17.
- Σφέτας, Σπυρίδων. *Ελληνο-βουλγαρικοί Αναταράξεις 1880-1908*. Αθήνα: Επίκεντρο, 2008.
- Τερζίδης, Μιχαήλ Χρ. *Οι Νεομοναστηριώτες κατά την Περίοδο 1906-1961*. Θεσσαλονίκη: Γιαχούδη, 2012.

B. Συλλογική Ταυτότητα

- Cohen, Anthony P. *Symbolic Construction of Community*. 2nd ed. London: Routledge, 2001.
- Hogg, Michael A. "Social Identity and the Psychology of Groups". In Leary, Mark R. and June Price, ed. *Handbook of Self and Identity*. 2nd ed. New York: Guildford, 2012, 502-541.

- Jenkins, Richard. *Κοινωνική ταυτότητα*. Μετάφραση από Κατερίνα Γεωργοπούλου. Αθήνα: Σαββάλας, 2007.
- Woodward, Kath, ed. *Questioning Identity: Gender, Class, Ethnicity*. 2nd ed. London: Routledge, 2004 - Taylor & Francis e-Library, 2008.
- Βεργέτη, Μαρία Κ. *Από τον Πόντο στην Ελλάδα: Διαδικασίες Διαμόρφωσης μιας Εθνοτοπικής Ταυτότητας*. 2^η έκδ. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, 2000.
- Βεργέτη, Μαρία Κ. *Παλιννόστηση και Κοινωνικός Αποκλεισμός*. 3^η έκδ. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, 2010.
- Βρύζας, Κωνσταντίνος. *Παγκόσμια επικοινωνία: Πολιτισμικές ταυτότητες*. Αθήνα: Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός, 1997.
- Καϊλάρης, Ιωάννης Γ. *Η Τέταρτη Γενιά των Ποντίων*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, 2002.
- Κωνσταντοπούλου, Χρ., Γερμανός Δ., Μαράτου – Αλιπράντη Λ. και Θ. Οικονόμου, επιμ. *«Εμείς» και οι «Άλλοι»: Αναφορά στις Τάσεις και στα Σύμβολα*. Αθήνα: Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδανός, 2000.

Η «Βιβλιοθήκη Ανατολικής Ρωμυλίας» φιλοδοξεί:

α) να υποβοηθήσει την έρευνα για τον Ελληνισμό της Ανατολικής Ρωμυλίας και

β) να ενθαρρύνει και να προωθήσει την έκδοση και κυκλοφορία δημοσιευμάτων που αφορούν όλες τις πτυχές της παρουσίας των Ελλήνων της Ανατολικής Ρωμυλίας είτε στις αλησμόνητες πατρίδες είτε στην ελληνική επικράτεια.

Γ' αυτό προσφέρει στέγη, με υπεύθυνο και συστηματικό τρόπο, σε κάθε δημοσίευμα που σχετίζεται με την Ιστορία, την Εκπαίδευση, την Οικονομία, την Τέχνη, τον Πολιτισμό, αλλά και με βιογραφίες ή λαογραφικές δημιουργίες, Ήθη και Έθιμα ή προσωπικότητες του παρελθόντος και του παρόντος από το Τμήμα αυτό του Ελληνισμού.

Το ανά χείρας βιβλίο αποτελεί τόμο Πρακτικών Ημερίδας (Ανοιξη 2013) υπό τον τίτλο «Ανατολική Ρωμυλία: Όψεις Λαϊκού Πολιτισμού (Μουσική, Χορός, Ενδυμασία)». Οι εισηγήσεις που δημοσιεύονται εδώ προέρχονται από έγκυρους ερευνητές των θεμάτων που πραγματεύονται και, υπό την έννοια αυτή, αποτελούν συμβολή στην βιβλιογραφία του Ελληνισμού της Ανατολικής Ρωμυλίας.

Ο Γιάννης Πραντσιδης γεννήθηκε το 1946 στο Αιγίνιο Πιερίας. Μετά τη φοίτησή του στα σχολεία της Α' β' βαθμίας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης του Αιγινίου, φοίτησε στην Ε.Α.Σ.Α. Αθηνών από το 1965-1968, και έλαβε το πτυχίο του καθηγητή Φυσικής Αγωγής το 1968. Υπήρξε μέλος της χορευτικής ομάδας του Λυκείου Ελληνίδων Αθηνών από το 1966 μέχρι το 1970. Διορίστηκε το 1971 στο Ν. Μαγνησίας όπου και υπηρέτησε κατά καιρούς σε διάφορα σχολεία της Β/ βάθμιας εκπαίδευσης.

Από το 1982 δίδαξε το μάθημα των «Ελληνικών Παραδοσιακών Χορών» στο Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης μέχρι το 2013. Το 1995 αναγορεύτηκε διδάκτορας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1999 εκλέχτηκε στη βαθμίδα του λέκτορα και το 2008 στη βαθμίδα του επίκουρου καθηγητή στο Τ.Ε.Φ.Α.Α. του Α.Π.Θ.

Από το 1970 διδάσκει Ελληνικούς Χορούς στο Λύκειο Ελληνίδων Βόλου. Επίσης, κατά καιρούς, από το 1970 διδάξε Ελληνικούς Χορούς στο Σύλλογο «Ανατολική Ρωμυλία» Λάρισας, στο Σύλλογο «Ανατολική Ρωμυλία» Αιγινίου και στο χορευτικό τμήμα του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Συκεών. Από το 1970 ασχολήθηκε συστηματικά με την έρευνα, διδασκαλία και παρουσίαση των Ελληνικών Παραδοσιακών Χορών. Οργάνωσε πλήθος παραστάσεων με παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Πραγματοποίησε πολλές εκπομπές στην τηλεόραση καθώς και στο ραδιόφωνο και βοήθησε, σε συνεργασία με πολιτιστικούς συλλόγους, στην αναβίωση αρκετών εθίμων. Οργάνωσε και δίδαξε σε σεμινάρια, Ελληνικούς Παραδοσιακούς χορούς, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Πήρε μέρος, ως εισηγητής σε πολλά συνέδρια για τον Ελληνικό Παραδοσιακό χορό και συνέγραψε άρθρα σε ελληνικά και ξένα περιοδικά.

Το 2004 κυκλοφόρησε βιβλίο του με τίτλο «Ο Χορός στην Ελληνική Παράδοση και η Διδασκαλία του», που αποτελεί και μια νέα πρόταση στη βιβλιογραφία του χορού και το 2008 συλλογή τραγουδιών της Βόρειας Θράκης με τίτλο Από τη Θράκη του Ορφέα και του Διόνυσου-Σκοποί και Τραγούδια της Ανατολικής Ρωμυλίας (Βόρειας Θράκης).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

kyriakidiseditions.gr

ISBN 9789605991746

9 789605 991746